

هو العليم

اشعاری از مرحوم آیت الله شیخ محمد حسین
کمپانی در رثای حضرت فاطمه زهرا سلام الله
علیها

بسم الله الرحمن الرحيم

اشعاری از مرحوم آیت الله شیخ محمد حسین کمپانی در رثای حضرت فاطمه زهرا سلام الله

علیها

چه نیکو فخر الفلاسفة و الحكماء المتألهین و شیخ الفقهاء و العلماء المعاصرین؛ مرحوم حاج

شیخ محمد حسین اصفهانی معروف به کمپانی طاب ثراه سروده است:

۱. وَ لِلْسَّبَاطِ رَنَّةٌ صَدَاهَا *** فِي مَسْمَعِ الدَّهْرِ فَمَا أَشْجَاهَا
۲. وَ الْأَثَرُ الْبَاقِي كَمِثْلِ الدُّمْلُجِ *** فِي عَضْدِ الرَّهْرَاءِ أَقْوَى الْحُجَّجِ
۳. وَ مِنْ سَوَادِ مَتْنِهَا اسْوَدَّ الْفَضَا *** يَا سَاعَدَ اللَّهِ الْإِمَامَ الْمُرْتَضَى
۴. وَ لَسْتُ أُدْرِي خَبَرَ الْمِسْمَارِ *** سَلَّ صَدْرَهَا خِرَازَةَ الْأَسْرَارِ
۵. وَ فِي جَنِينِ الْمَجْدِ مَا يَدْمِي الْحَشَا *** وَ هَلْ لَّهُمْ إِخْفَاءُ أَمْرٍ قَدْ فَشَا
۶. وَ الْبَابُ وَ الْجِدَارُ وَ الدَّمَاءُ *** شُهُودٌ صِدْقٍ مَا بِهِ إِخْفَاءُ
۷. لَقَدْ جَنَى الْجَانِي عَلَى جَنِينِهَا *** فَانْدَكَّتِ الْجِبَالُ مِنْ حَنِينِهَا
۸. وَ رَضَّ تِلْكَ الْأَضْلُعَ الزَّكِيَّةَ *** رِزْيَةً مَا مِثْلُهَا رِزْيَةً
۹. وَ جَاوَزَ الْحَدَّ بِلَطْمِ الْحَدِّ *** سَلَّتْ يَدُ الطُّغْيَانِ وَ التَّعْدَى
۱۰. فَاحْمَرَّتِ الْعَيْنُ وَ عَيْنُ الْمَعْرِفَةِ *** تُذْرِفُ بِالدَّمْعِ عَلَى تِلْكَ الصَّفَةِ
۱۱. وَ لَا يَزِيلُ حَمْزَةَ الْعَيْنِ سِوَى *** بِيضِ السُّيُوفِ يَوْمَ يَنْشُرُ اللَّوَى
۱۲. فَإِنَّ كَسْرَ الضَّلْعِ لَيْسَ يَنْجِبُ *** إِلَّا بِصَمَّصَامٍ عَزِيزٍ مُقْتَدِرِ
۱۳. أَهْكَذَا يَصْنَعُ بَابِنَةَ النَّبِيِّ *** حِرْصًا عَلَى الْمُلْكِ فَيَا لِلْعَجَبِ

۱. آن تازیانه که بر زهراء خورد، ناله و صدائی کرد که طنین آن در گوش روزگار پیچیده است؛

پس چقدر غصه و حزن آور بوده است؟

---

۱. کتاب «وفاة الصديقة الزهراء» عليهما السلام تأليف سيد عبد الرزاق موسى مقرر ص ۳۶ و ص ۳۷ و این ابیات را بجهت وفات حضرت صدیقه علیهما السلام در این موضع انتخاب کرده است ولیکن تمام قصیده را که مُصدِّر به بیت: جوهره القدس من الكنز الحنفی، بدت فأبدت عالیات الأحرف می باشد و شامل ۱۰۹ بیت است؛ در همین کتاب از ص ۱۲۶ تا ص ۱۳۱ آورده است.

۲. و آن اثری که در بازوی زهراء همانند دُمَل باقی ماند؛ بهترین و قوی‌ترین دلیل برای ضرب تازیانه است.

۳. و از سیاهی آنچه که از بازوی او ظاهر شده بود؛ عالم تیره و تار گشت؛ خداوندا! امام مرتضی را در این مصیبت مدد کن و یاری فرما!

۴. و من آنکسی نیستم که خبر میخ را بدانم و بفهمم؛ تو از سینه زهراء که خزینه اسرار است این مطلب را پیرس!

۵. و درباره داستان سقط جنین: محسنی که صاحب هر گونه فضیلت و شرف است؛ مطالبی است که دل انسان را خون می‌کند. و آیا برای این جنایت پیشگان ممکن است پنهان دارند خبری را که روزگار آنرا فاش ساخته و از چهره آن نقاب برداشته است؟!؟

۶. آری اینک در و دیوار و خونهایی که از صدیقه آمده است؛ گواهان راستینی هستند که در آن خطائی نیست.

۷. حَقّاً و تحقیقاً آن شخص جنایت پیشه، بر جنین زهراء چنان جنایتی کرد که از ناله و آه زهراء کوهها پاره پاره و خرد و گسسته شد.

۸. و آن استخوانهای سینه پاک و طاهر و مُطهر را چنان در هم کوفت که مصیبتی در جهان همانند آن مصیبت نیست ۹. و با سیلی‌ای که بر صورت زهراء نواخت؛ دیگر جنایت را از حدّ به دَر بُرد؛ شلّ و بدون حرکت باد دست طغیان و تعدّی.

۱۰. چشمان زهراء از آن سیلی قرمز شد، و چشم عرفان روزگار پیوسته برای این حالت زهراء اشکبار است..

۱۱. و آن قرمزی دیدگان زهراء را چیزی نمی‌تواند بر طرف گرداند؛ مگر شمشیرهای آبدار و بُرنده، در روزی که پرچم‌ها را بر علیه دشمنان باز کنند؛ و کتیبه‌ها را حرکت دهند.

۱۲. زیرا که شکسته شدن پهلو و ضلع سینه را چیزی منجبر نمی‌کند، و آن زخم را مرهم نمی‌نهد مگر شمشیر برنده استوار و با قدرت.

۱۳. آیا اینگونه با دختر پیغمبر رفتار می‌کنند؛ برای حرصی که به حکومت و ولایت دارند؟ این بسیار عجیب است.

و همچنین آیه الله اصفهانی کمپانی در مصیبت حضرت صدیقه سلام الله علیها، مرثیه‌ای بسیار جالب و حاوی حقائق، در دیوان شعر پارسی خود آورده است؛ و ما در اینجا به ذکر دو بند اول آن اکتفا

می‌کنیم:

تا در بیت الحرام از آتش بیگانه سوخت *** کعبه ویران شد، حریم از سوز صاحبخانه سوخت
شمع بزم آفرینش با هزاران اشک و آه *** شد چنان، کز دودِ اهش سینه کاشانه سوخت
آتشی در بیت معمورِ ولایت شعله زد *** تا ابد زان شعله، هر معمور و هر ویرانه سوخت
آه از آن پیمان شکن کز کینه خمّ غدیر *** آتشی افروخت تا هم خمّ و هم پیمانه^۱ سوخت
لیلی حسنِ قدم، چون سوخت از سر تا قدم *** همچو مجنون، عقل رهبر را دل دیوانه سوخت
گلشن فرّخ فر توحید، آن دم شد تباه *** کز سُومِ شرک، آن شاخ گل فرزانه سوخت
گنج علم و معرفت شد طمعۀ افعی صفت *** تا که از بیدادِ دونان گوهر یکدانه سوخت
حاصل باغِ نبوت، رفت بر باد فنا *** خرمنی در آرزوی خام آب و دانه سوخت
کرکسِ دون، پنجه زد بر روی طاوس ازل *** عالمی از حسرت آن جلوه مستانه سوخت
آتشی آتش پرستی در جهان افروخته *** خرمنِ اسلام و دین را تا قیامت سوخته
سینه‌ای کز معرفت گنجینه اسرار بود *** کی سزاوار فشار آن در و دیوار بود؟
طور سینه‌ای تجلی، مشعلی از نور شد *** سینه سینه‌ی وحدت، مشتعل از نار بود
ناله بانو زد اندر خرمن هستی شرّ *** گوئی اندر طور غم، چون نخل آتشبار بود
آنکه کردی ماه تابان پیش او پهلوی تهی *** از کجا پهلوی او را تاب آن آزار بود
گردش گردون دون بین، کز جفای س مری *** نقطه پرگار وحدت، مرکز مسمار بود
صورتش نیلی شد از سیلی، که چون سیل سیاه *** روی گیتی^۲ زین مصیبت، تا قیامت تار بود
شهریاری شد به بند بنده‌ای از بندگان *** آنکه جبریل امینش بنده دربار بود
از قفای شاه، بانو با نوای جانگداز *** تا توانایی به تن تا قوت رفتار بود
گرچه بازو خسته شد، وز کار دستش بسته شد لیک پای همّتش بر گنبد دوار بود
دست بانو گرچه از دامان شه کوتاه شد *** لیک بر گردون بلند از دست آن گمراه شد^۳
در «مروج الذهب» آورده است که: وَلَمَّا قُبِضَتْ فَاطِمَةُ جَزَعَتْ عَلَيْهَا بَعْلُهَا عَلِيٌّ جَزَعًا شَدِيدًا وَ اَشْتَدَّ

بكاؤُهُ وَ ظَهَرَ اُنْيُنُهُ وَ حَيْنُهُ وَ قَالَ فِي ذَلِكَ

^۱ در نسخه بدل، خمخانه آمده است.

^۲ در نسخه بدل، گردون آمده است.

^۳ دیوان کمپانی «ص ۴۲ و ص ۴۳، ۴»

لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فُرْقَةٌ *** وَ كُلُّ الْأَذَى دُونَ الْمَمَاتِ قَلِيلٌ
وَ إِنَّ افْتِقَادِي فَاطِمًا بَعْدَ أَحْمَدٍ *** دَلِيلٌ عَلَى أَنْ لَا يَدُومُ خَلِيلٌ^۱

« چون فاطمه سلام الله عليها رحلت کرد، برای او شوهرش علی جزع شدیدی کرد، و گریه‌اش شدت یافت؛ و آه و ناله‌اش ظهور کرد؛ و در این مصیبت این دو بیت را انشاء فرمود: در عاقبت برای هر اجتماعی که بین دو محبوب صورت گیرد؛ فراق و جدائی است؛ و تمام مصیبتها در برابر مرگ، ناچیز و کم مقدار است. آری از دست دادن من فاطمه را بعد از احمد؛ دلیل بر آنست که هیچ محبوب و یار مهربانی دوام ندارد و باقی نمی‌ماند.»

---

^۱ . مروج الذهب، طبع مطبعة سعادت مصر، ۱۳۶۷ هجری قمری، ج ۲، ص ۲۹۷ و ص ۲۹۸، ۵